

ARCHEOWIEŚCI 30

Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej UW

Nowe projekty Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej UW w Kuwejcie

Na przełomie roku Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej Uniwersytetu Warszawskiego podpisało umowę na kolejnych pięć lat badań w Kuwejcie. Misja archeologiczna z Uniwersytetu Warszawskiego, kierowana przez prof. Piotra Bielińskiego, dyrektora Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej, jest już obecna w północnym Kuwejcie od 2007 roku. Od 2011 roku jej działalność obejmuje również wykopaliska na wyspie Fajlaka u wybrzeży Kuwejtu.

Ostatni sezon jesienny (listopad-grudzień 2011) obejmował dwa odrębne projekty: kontynuację badań w prehistorycznej osadzie Bahra 1 oraz wstępne prace wykopaliskowe i topograficzne na średniowiecznym stanowisku Qusur na Fajlace.

Badana od 2009 roku osada Bahra 1 pochodzi z okresu Ubaid, a dokładniej – jak wskazuje materiał ceramiczny znajdujący się na stanowisku – z faz 2 i 2/3 tego okresu, czyli z samego końca 6 tys. p.n.e. Początkowo zidentyfikowane na powierzchni skupiska pozostałości archeologicznych określono symbolami SBH 38 i SBH 35. Jednak, okazało się, iż te dwa stanowiska prawdopodobnie tworzyły niegdyś jedną osadę, dlatego przemianowano stanowisko na Bahra 1 (Bahra to region, gdzie leży osada). Jeśli uda się potwierdzić ciągłość zabudowy między sektorami 38 i 35, będzie to największe znane stanowisko z okresu Ubaid nie tylko w Kuwejcie, ale zapewne i jedno z największych w rejonie Zatoki Perskiej. W tym okresie w sąsiedniej Mezopotamii narodziła się kultura, która objęła swoim zasięgiem tereny od Zatoki Perskiej po wybrzeża Morza Śródziemnego.

1. Pomieszczenia na płn. od Domu 1 (Fot. A. Reiche)

W tym sezonie archeolodzy skupili się na rozpoznaniu zasięgu zabudowań osady na zachód i na wschód od odkrytego w poprzednich sezonach tzw. Domu 1. W wielu miejscach fragmenty

kamiennych murów znajdują się niemal na samej powierzchni, dlatego stosunkowo niewielkim nakładem pracy udało się prześledzić przebieg zabudowań na obszarze niemal 1350m². Dzięki temu odkryto co najmniej 13 nowych pomieszczeń oraz ponad 15 instalacji gospodarczych, m.in. palenisk.

2. Aby sfotografować instalację gospodarczą w pełnym słońcu, trzeba rzucić na nią cień, np. za pomocą koca (Fot. A. Reiche)

Nieco trudniejsze były prace na wschód od Domu 1, gdyż tam wszelkie pozostałości archeologiczne skrywała gruba warstwa nawianego piasku. Wykopano tam więc długi na 40 m rów sondażowy (szeroki na 2 m). Na pozostałości kamiennych murów natrafiono na głębokości prawie 1 metra, co daje nadzieję na odkrycie w pobliżu kolejnych fragmentów osady w przyszłych sezonach.

Osobna ekipa pracowała na wyspie Fajlaka położonej na Zatoce Perskiej ok. 20 km od Kuwejtu. Jest to najbogatszy pod względem archeologicznym rejon Kuwejtu. Pracujące tam od lat 50tych ubiegłego wieku międzynarodowe misje archeologiczne odkryły ślady osadnictwa datowanego od 3 tys. p.n.e. przez okres hellenistyczny, aż po islamskie średniowiecze.

Okolo 5/6 w. pojawili się na wyspie Nestorianie – wyznawcy jednego z odłamów chrześcijaństwa wschodniego. Ślady ich bytności znajdują się m.in. na stanowisku Qusur, badanym przez ekipę pod kierownictwem dr Magdaleny Żurek. Tegoroczne prace polegały głównie na sporządzeniu szczegółowej mapy stanowiska i jego otoczenia. Złożono też kilka próbnych wykopów w celu przebadania stratygrafii i rozpoznania organizacji przestrzennej zabudowań na badanym obszarze.

Kilka dni temu na Fajlakę wyruszyła kolejna grupa polskich archeologów pod kierunkiem dr. Franciszka Pawlickiego, aby przeprowadzić badania w miejscach przyszłych inwestycji na wyspie. Za kilka dni do Kuwejtu poleci ekipa dr. Łukasza Rutkowskiego, która będzie kontynuować badania grobów i innych konstrukcji kamiennych w pustynnym regionie As-Sabbiya w północnym Kuwejcie. O wynikach tych badań poinformujemy po powrocie misji z terenu.

Informacje o badaniach Kuwejcko-Polskiej Misji Archeologicznej można znaleźć na stronie www.pcma.uw.edu.pl w zakładce „Newsletter PCMA” (sezony 2007-2011) i „Archeowięści PCMA”.

O najnowszych odkryciach napisał też tygodnik „Science” z 17 lutego 2012 r. (Vol. 335 no. 6070)
[DOI: 10.1126/science.335.6070.790](https://doi.org/10.1126/science.335.6070.790)

Kontakt:

Prof. Piotr Bieliński piotr.bielin@wp.pl
Agnieszka Szymczak: agnieszka.szymczak@uw.edu.pl